

PONIECHAĆ (51) *vb pf*

Wszystkie samogłoski jasne.

inf poniechać (13). ◇ *fut* [2 *sg* poniechasz.] ◇ 2 *pl* poniechacie (1). ◇ 3 *pl* poniechają (1). ◇ *praet* 3 *sg m* poniechął (1). ◇ [3 *pl m pers* poniechali.] ◇ *imp* 2 *sg* poniechaj (2). ◇ 1 *pl* poniechajmy (1). ◇ 2 *pl* poniechajcie (4). ◇ 3 *pl* niech poniechają (1). ◇ *con* 3 *sg m* by poniechął (6). ◇ 1 *pl m pers* bychmy poniechali (2) *RejRozpr*, *Leop*, byśmy poniechali (1) *ArtKanc*. ◇ 2 *pl m pers* byście poniechali (1). ◇ 3 *pl m pers* by poniechali (4). ◇ *part praes act* poniechawszy (13).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde także XVII – XVIII w.

Powstrzymać się od czegoś, zaprzestać, porzucić, wzgardzić, zlekceważyć, zaniedbać; quiescere, parcere Vulg; ne facere, conversum esse PolAnt; contemnere, abstinendum esse Modrz (51) : Bo to iuż náftáło dzilia Ledá ná kim szubá lilia A tesz lepák drugi wífi Záviodł go záwoiek lifi Ale bychmy poniechali A ná rownym przeftawáli Znácznieyłseby domy były *RejRozpr* H4v; Abowiem ci włyfcy fthráfzyli nas/ chcąc/ áby przeftały ręce náłfe tey roboty/ á żebychmy poniecháli. *Leop* 2.*Esdr* 6/9; [Szeć lat będziefz ósiewał ziemię twoie [!]/ [...] A fiodmego roku poniechałz: á dałz iey odpoczynać *Leop* *Ex* 23/11 (*Linde*)].

poniechać kogo (4), czego (40): *BierEz* O; *OpecŻyw* 93v; [szpinaku] możefz zawłze pożywać/ wijawłzy iżby było zapalenie wnętrzne/ tedy małz tego poniechać. *FalZioł* I 123c; *BielŻyw* 67; [pczoły z kwiatu] to pobrawłzy czo ku ich robocie pożyteczno ieft óstatku poniechają. *BielŻywGlab* n1b 11; *LibMal* 1554/193; *SeklWyzn* c3v; *RejJóz* A8v; Prołze poniechay tych śmętkow *RejKup* f2v, f2v; *KromRozm I* H2, Lv; Nełtoryulá pátryárchę Konftántynopolłkyego nápomináli/ áby przedfye wzyęcyá fwego kácyrłkyego ponyechał *KromRozm III* P7v, P4v; ábyście fie vpamiętáli/ pokutowáli/ y fwoich záftárzałych błędow poniecháli. *KrowObr* 1v, 20v, 117; *RejWiz* 178; *Leop* *Esth* 8/17; Ale mu oná [*Tamar Amnonowi*] rzekłá/ Niechay tego brácie moy á nie czyn mi thego gwałtu [...] Poniechayże tego fzałeńftwá. *BibRadz* 2.*Reg* 13/12; *Zwinglius* [...] rozwodził im to/ áby tego poniecháli zołnierłtwá/ zwłáfzczá Skrześciáni bo to fzkárády pożytek á nie zbożny *BielKron* 197; Papięz [...] krolá vpominał y proźbámi y groźbámi/ áby tey żony Boleniey poniechał/ á z pierwłzą miełzkał. *BielKron* 212, 200v, 304, 309; *KwiatKsiąz* G; łóże ieft gnułność/ á cíelefna rołkofz: prze które/ nie ma Káplán dáru fwego poniechać. *OrzQuin* G3v, M2v; Pánowie Krześciájánłcy [...] mułieliby napierwey vkorzyc fie Pánu Bogu fwemu/ poniechawłzy włzelkich roznic y wałek domowych *BielSpr* 58, c2, 5v; *BudBib* 2.*Par* 6/26; Vczy ten przykłád/ że czáfu woyny/ máią obźárłtwá y winá poniechać/ á od vcźciwych y dozwołonych rołkofzy włtrzymáwác fie. *ModrzBaz* 114, 110v; *WerGość* 205; *ArtKanc* Mv, V2v; *BielRozm* 9; o nędzna Rzeczpołpolita! o królełtwo bliłkie vpadku/ iefłize fie bez miełzkania nie obaczycie [...] á práktyków nieponiechacie/ kótrzy fą przyłługá do niezgód wálznych *OrzJan* 53; Co náłzy Hetmáni [...] pomocni będą/ iefłiz my/ [...] ztym coby fie domá czáfu pokoju odpráwowác miáło/ ná woynę wyieđziemy? y tám dopięro/ poniechawłzy nieprzyacielá/ o tym łpiérác fie bęđziemy *OrzJan* 69, 5, 121; łámi Rzymiáne, poniechawłzy Athen, do téy Márfiliiéy dźiatki pošyłáli fwoie. *JanNKar* B4; *KlonKr* G2; [*Leop* *Ier* 38/27 (*Linde*)].

cum inf (2): A gdy iakiś pielgrzym przyfiedł do bogáte⁸⁰/ poniechawłfy on wziąć owiec ábo wołow fwoich [...] wziął owieckę onego mężá vbogiego/ y nágotował pokarm onemu człowiekowi *Leop* 2.Reg 12/4, *Is* 1/16.

W przeciwstawieniach: »poniechać ... ćwiczyc się, jác się, naśladować, obrocić się, pojsć, przystać, rzucić się, uczyć się, ukazać, zachować« (10): [*ucznie*] przylięgą zawiezował, aby rzeczy włzech marnych poniechali, milczenie cichoć y obyczaie dobre aby zachowali. *BielŻyw* 67; ázałcye fye pługow/ gołpodárítwá y kupyectwá nye yęli/ zbroye ponyechawłfy? *KromRozm I* Lv, H2; Ale ponyechawłfy łácinfkich Conciliy álbo zborow/ poidźmy do Greckich. *KromRozm III* P4v; *KrowObr* 20v; Poniechaycie czynić przewrotnie/ vcźcie fie dobrze działác *Leop Is* 1/16, *Esth* 8/17; *ModrzBaz* 110v; [*aby ludzie*] poniechawłzy gule/ do trzeźwości y dobrych vczyńkow obroćili fie *WerGość* 205; *OrzJan* 5.

a. *Zostawić w spokoju* (3) : wpulzczać precz do macicze/ Takowe tłuťołci/ rozmoczywłzi w tym bawelnę, á poniechać ze thrzy godziny na miełtczu. *FalZioł* V 19d.

poniechać kogo, czego (2): *BierEz* K3; Ey mili towarzysze/ poniechaycie iey [*zmarłej królowej*] w okręćie/ bo nie iest ciáło fprofnego człowieka áleć bylá krolá wielkiego. *HistRzym* 16.

Synonimy: poprzestać, porzucić, przestać.

Formacje współrdzenne cf 1. NIECHAĆ.

Cf **PONIECHANY**